

Hoofdstuk 4 Tenslotte:

Wanneer, zoals in mijn geval, je interesse uitgaat naar Friese ronde jachten, dan vind je met de nodige regelmaat wel iets bruikbaar. Zo kreeg ik eens een telefoontje van een bevriende verzamelaar, of ik even langs wou komen. Een kleine restauratieopdracht was het doel maar minstens zo belangrijk was het inkijken in een verzameling ansichten waar namen van allerlei schepen bijgeschreven stonden.

Op de monografieën van Huitema en Vermeer heb ik aanvullingen gevonden. De geschiedenis van de door hun genoemde jachten is weer een stukje verder gedocumenteerd.

De “Maria”, de “Johanna”, de “Luctor”, de “Selma”, de “Zwaluw” en de “Zeeleeuw” zijn ineens op foto’s en ansichten aan te wijzen. Er kan zelfs nog extra informatie worden gegeven. De geschiedenis van de Argo, Prinses Juliana, de Poseidon, de Froukje en de Stanfries is uitgebreid en de Aeolus, de Nelly en de Zeeleeuw zijn scherper gesteld.

Op bewaard gebleven wedstrijdlijsten van Watersportvereniging De Twee Provinciën komen de volgende “Tjotters” voor. Sommigen zijn bekend anderen niet. Bij de klasse indeling zoals bij de Waterfeesten werd gebruikt kan afgeleid worden dat de lengte grens bij zes meter ligt. Deze maat lijkt in overeenstemming te zijn met de hierna volgende overzichten:

17 mei 1919

Grote tjotters:	Prinses Juliana Zwaluw Maria Meeuw Luctor	stuurman:	H.H.Niemeijer F.J. Bakker H.A. van der Linden H.Keuning J.H. Dapper
-----------------	---	-----------	---

Kleine tjotters:	Nelly Poseidon Johanna Unaniem Regina	Dr J. de Jong P.J. Raven Dr S.B. Elings J. Hesselink J. Admiraal
------------------	---	--

29 juni 1919	Regina Johanna Zeeleeuw Poseidon	J. Admiraal P. de Jong mej. A.G. Reitsema mej. T.J. Reitsema
---------------------	---	---

31 augustus 1919

Kleine tjotters:	Regina Johanna Zeeleeuw Poseidon	J. Admiraal J.H. Dapper H.Robaard F.J. Bakker
------------------	---	--

27 september 1919

Grote tjotters:	Prinses Juliana Maria Luctor Zwaluw Meeuw Stânfries	H.H.Niemeijer H.A. van der Linden J.H. Dapper F.J. Bakker H. Keuning G. Mulder
Kleine tjotters:	Hetty Johanna Nelly Zeeleeuw Poseidon	G. Bleeker Dr S.B. Elings Dr J. de Jong P. de Jong P.J. Raven

28 september 1919

Grote tjotters:	Zwaluw Meeuw	H. Visser J. Hesselink
Kleine tjotters:	Johanna Poseidon	G. Visser E. Boddé

8 mei 1920

Gecombineerd:	Prinses Juliana Luctor Zwaluw Meeuw Stânfries Johanna Poseidon	G. Mulder J.H. Dapper F.J. Bakker H. Keuning J. Koopman Dr S.B. Elings P.J. Raven
---------------	--	---

2 oktober 1920

Grote tjotters:	Zwaluw Meeuw Stânfries	G. Mulder D. van der Woude J. Koopman
Kleine tjotters:	Johanna Zeeleeuw Poseidon	Dr S.B. Elings J.H. Dapper P.J. Raven

7 mei 1921

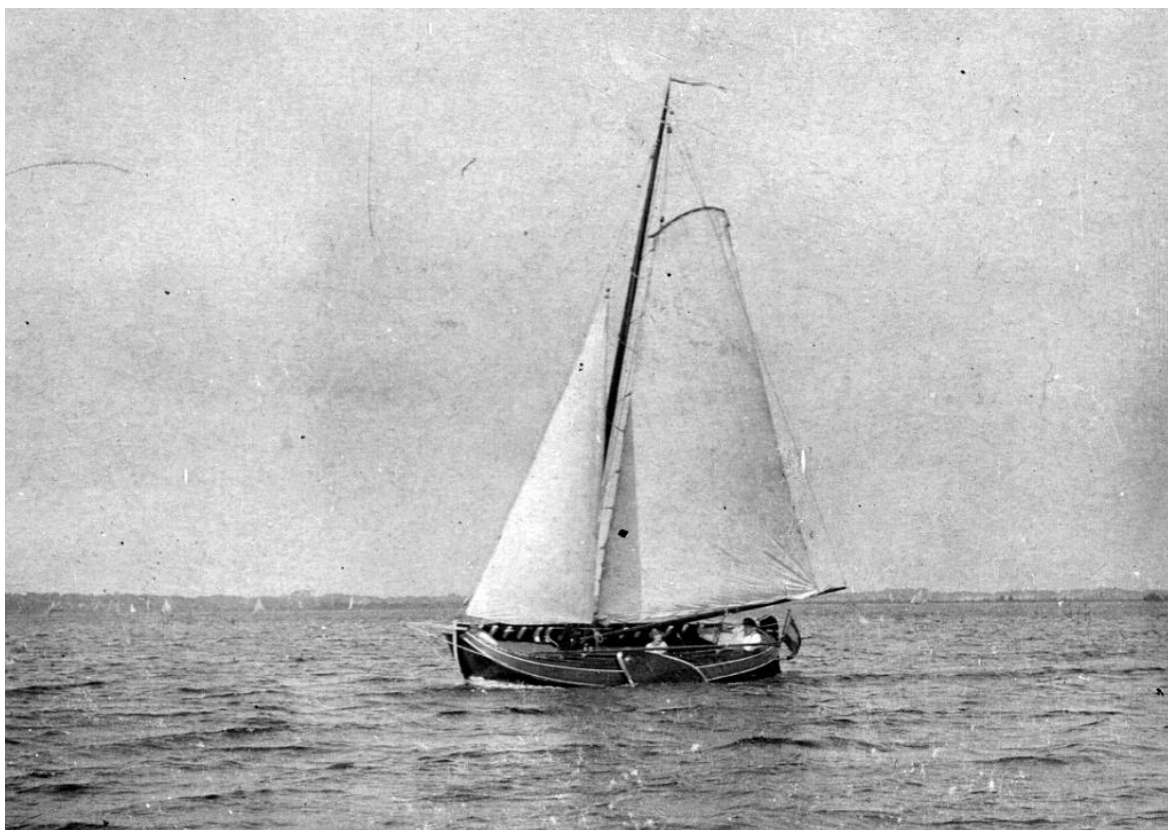
Zwaluw Meeuw Johanna Zeeleeuw Poseidon	G. Mulder P. v.d. Woude Dr S.B. Elings F.J. Bakker P.J. Raven
--	---

24 September 1921

Stânfries Zwaluw Luctor Maria Meeuw Johanna Poseidon	L. van Taack Kranen (niet gezeild) G. Mulder 4 J. Koopman 2 H. Keuning 5 D. v.d. Woude 3 Dr S.B. Elings 1 P.J. Raven (opgegeven)
--	--

22 september 1923	Stânfries Prinses Juliana Zwaluw Johanna	H.Keuning (niet gezeild) H.Keuning G.Mulder Dr S.B.Elings
26 september 1925	Zwaluw Scotia Johanna	G. Mulder P.J. Raven Dr S.B. Elings
13 mei 1926	Scotia Poseidon Johanna (een serie wedstrijden waarbij steeds van stuurman en schip werden gewisseld).	Raven / Elings / Mulder Elings / Mulder / Raven Mulder / Raven / Elings

Naast de inmiddels bekende namen komen er ook onbekende” tjotters” voor. Misschien dat een toevalsvondst ooit nog eens duidelijkheid zal geven over deze scheepjes. Helaas heb ik hierover niet meer informatie boven water kunnen krijgen. Verder valt op dat de stuurlieden blijkbaar voorkeur hadden voor een schip. Immers het merendeel van de schepen was onderdeel van de verhuurvloten van Visser en Helder.

Coll. Mansens "Scotia"

In het Nederlandsch Jachtregister 1924/25 staat ze genoemd. Het geeft als afmetingen 6.15 x 2.50 mtr. Eigenaar M. Hindriks Groningen. Verdere gegevens ontbreken. Zijn kleinzoon Bert Mansens weet te vertellen dat binnen de familie altijd over “de tjotter” gesproken werd. Meerten Hindriks gaf na 1916 al zijn pleziervaartuigen de naam “Scotia”. De verklaring hiervoor is terug te lezen in de volgende beschrijving zoals Ger Mulder dat op schrift heeft gesteld:

“Meerten Hindriks was getrouwd met mijn opa Gerrit’s zuster Criena Mulder. Hij was van 1912 tot 1916 gezagvoerder en eigenaar van de driemast schoener ‘Pacific’, toen hij aandeelhouder werd in een NV die het schip overnam. Een paar maanden later verging het schip, waarna hij deelgenoot werd in de schoener ‘Libea’. Meerten ging in 1916 aan de wal waar hij aan het Jozef Israelsplein in Groningen eigenaar werd van een slijterij, een ‘zopie’.

Nu over de naam ‘Scotia’.

Meerten heeft in 1909-1910 een klein jaar bij de eskimo’s moeten doorbrengen, nadat de schoener waarop hij als tweede stuurman voer door het ijs werd gekraakt. De familie had Meerten en de overige bemanningsleden al afgeschreven, maar hij kwam toch weer veilig thuis. Hij kon het avontuur later ook mooi navertellen.

Ik heb hierover in m’n boek het volgende geschreven:

Meerten had in 1909 als tweede stuurman gemonsterd op de ‘Jantina Agatha’. De schoener was door haar managers, J.J. Onnes uit Groningen, verhuurd om vanuit Dundee een nederzetting van de Church Mission Society met proviand en 20 ton steenkolen te bevoorraden en daar een zendeling en een bioloog af te zetten. Deze bestemming lag binnen de poolcirkel aan de Cumberland Golf, westelijk van Groenland. Na lossing moest de ‘Jantina Agatha’ doorvaren naar Kekertonhaven, een station voor de walvisvaart van de firma Noble uit Aberdeen, om ook op deze plaats voedsel voor de komende winter af te leveren.

Op 26 september 1909 liep de schoener vast in pakijns bij Baffinsland. De sloep en de meegenomen boot werden zoveel mogelijk beladen met proviand, kleren, geweren, een tent, hout en kolen. De bemanning en de beide passagiers abandonneerden het schip en bereikten na een nacht roeien een onbewoond eiland, waar ze enige dagen in hun tent doorbrachten. Hierna slaagden ze er in met de boten en hun waardevolle lading de vaste wal te bereiken. De ‘Jantina Agatha’ werd door het ijs gekraakt en ging verloren.

De schipbreukelingen vonden op Baffins Eiland bij de Eskimo’s een gastvrij onthaal, maar waren genoodzaakt de lange winter in de poolstreek in iglo’s door te brengen. Omdat ze niet op een overwintering waren voorbereid was hun eerste zorg de kleding. Deze werd door de Eskimo’s gemaakt en bestond uit een jas van zeehondenvellen, en een broek en kousen gemaakt van rendierenvellen. De geredde proviand werd sterk gerantsoeneerd en aangevuld met hetzelfde eten dat de Eskimo’s kregen. In de winter bestond de maaltijd vooral uit soep, gemaakt van vlees en bloed. In de zomer werd het menu gevarieerder en aten ze ook zalm, eieren en hetgeen de jacht verder opbracht.

De gehele bemanning van zes koppen onder kapitein W.C. Dijkstra werd in de thuishaven reeds verloren gewaand. Nadat in 1910 het ijs voldoende was gesmolten werd vanuit Schotland de Noorse schoener ‘Thomas’ voor een zoektocht uitgezonden. Eind augustus vonden kapitein T. Bentsen en zijn bemanning de overlevenden van de ‘Jantina Agatha’ en brachten hen veilig terug naar huis”.

Nova Scotia ligt in dit overwinteringsgebied. Deze ingrijpende ervaring was voor Meerten Hindriks de reden om zijn pleziervaartuigen “Scotia” te noemen.

Helaas ontbreekt verdere informatie over dit Friese jacht. Een uitspraak over wie haar gebouwd heeft is vooralsnog niet te doen. Over de schoonheid van dit scheepje hoeft niet gediscussieerd worden.